

Rintasyövän hormonihoitojen sivuvaikutukset ja niiden hoito

Valtaosa rintasyövästä on estrogeniriippuvaisia

Suurin osa, noin 2/3 rintasyövästä, on riippuvaisia naishormoni estrogenista. Näissä syövässä syöpäsolut ilmentävät pinnallaan estrogenireseptoreita ja estrogeeni-hormonin sitoutuminen näihin reseptoreihin edistää syöpäsolujen kasvua ja jakaantumista. Mitä enemmän estrogeenia elimistössä on, sitä enemmän syöpäsolut kasvavat. Tämän vuoksi estrogeenin vaikutusta vähentävät lääkkeet ovat rintasyövän hoidossa keskeisiä.

Rintasyövän hormonaalinen lääkehoito ja sen sivuvaikutukset

Hormonaalista eli endokriinistä lääkehoitoa käytetään sekä liitännäishoitona rintasyöpäleikkauksen jälkeen että levinneen rintasyövän hoidossa. Liitännäishoidossa viisi vuotta kestävä estrogeenin vaikutusta vähentävän lääkehoidon on todettu merkitsevästi vähentävän rintasyövän uusiutumista. Levinneessä rintasyövässä taas lääkkeet hillitsevät syöpäsolujen kasvua ja lisääntymistä. Usein käytettyjä lääkkeitä ovat mm. antiestrogeni tamoksifeeni (kauppanimiä esim. Tamofen) ja aromataasiestäjät anastrosooli (esim. Arimidex) ja letrotsoli (esim. Femar). Tamoksifeeni estää estrogeenin sitoutumista kohderesptoriin, kun taas aromataasiestäjät estävät estrogeenin muodostumista elimistössä rasvakudoksessa ja lihaskudoksessa. Munasarjojen estrogeenituotantoa

aromataasiestäjät eivät pysty estämään, ja tämän vuoksi näitä lääkkeitä ei käytetä yksinään ennen vaihdevuosi-ikää.

Vaikka hormonaaliset hoidot ovat sivuvaikutuksiltaan huomattavasti siedetympiä kuin esimerkiksi solunsalpaajahoidot, kärsii moni lääkkeitä käyttävä sivuvaikutuksista.

Hormonaalinen lääkehoito aiheuttaa monenlaisia sivuoireita, jotka ovat samankaltaisia kuin vaihdevuosien aiheuttamat oireet. Oireiden samankaltaisuus on ymmärrettävää, sillä kummassakin tapauksessa on kyse estrogeenin vaikutuksen vähenemisestä elimistössä. Niin hormonaalisen lääkehoidon sivuoireet kuin vaihdevuosioireetkin ovat kuitenkin yksilöllisiä eivätkä kaikki kärsi oireista samalla tapaa.

Yleisimpiä hormonilääkkeistä aiheutuvia sivuvaikutuksia ovat:

- kuumat aallot
- hikoilu

Harvinaisempia sivuvaikutuksia ovat:

- väsymys
- univaikeudet
- mielialan lasku
- limakalvojen kuivuminen
- nivelsäryt
- painon nousu
- turvotus
- hiusten oheneminen

Erittäin harvinaisina sivuvaikutuksina voidaan pitää:

- aromataasiestäjien sivuvaikutuksia: osteopenia ja osteoporoosi eli luuston tiheyden heikkeneminen
- antiestrogenien sivuvaikutuksia: hyperkolesterolemia eli veren rasva-arvojen kohoaminen, hieman suurentunut kohtusyöpäriski, tromboosi- eli veritulppariski.

Miten pärjätä hormonaalisten sivuvaikutusten kanssa?

Monipuolinen, omaan kuntotasoon sopivan liikunnan harrastaminen kohottaa mielialaa ja auttaa painonhallinnassa. Painonhallinnassa auttaa myös oikeanlainen ruokavalio, johon on mahdollista saada vinkkejä esimerkiksi syöpään perehtyneiltä ravitsemusterapeuteilta. Myös unensaanti helpottuu liikunnan myötä, ja liikunnan on todettu myös pienentävän veritulppariskiä. Kuivuviin limakalvoihin apua voi saada hormonnittomista paikallishoidoista. Etenkin aromaasi-inhibiittoreiden kanssa tulee muistaa, että pienetkin määrät paikallisestrogenia eivät tule kysymykseen, sillä ne saattavat lisätä estrogeenituotantoa. Myös ns. ssri-lääkitys eli mielialälääkkeet, esimerkiksi venlafaksiini, saattavat auttaa uniongelmiin ja kuumien aaltojen kanssa kamppailevia. On kuitenkin huomattava, että kaikki mielialälääkkeet eivät ole yhteensopivia tamoksifeenin kanssa. Tällainen epäyhteensopiva lääke on esimerkiksi paroksetiini. Beetasalpaajat, kuten propranololi, auttavat pieninä annoksina kuumiin aaltoihin. Erilaisten seksuaalivaikeuksien tai psyykkisten asioiden painaessa voi kääntyä seksuaali- tai psykoterapeutin puoleen.

Hoitavan lääkärin kanssa kannattaa rohkeasti ottaa sivuvaikutukset puheeksi ja etsiä yhdessä niihin sopivia hoitokeinoja. Lohdullista on tietää, että sivuvaikutukset usein lievenevät ajan myötä.

SARI RIIHIJÄRVI

LL, Syöpätautien erikoislääkäri
Docrates Syöpäsairaala

Askarruttaako

erotiikka?

parisuhde?

seksi?

Kysy ammattilaisilta!

Vastaajina
seksuaalineuvojat
Marika Hyytinen,
Pia Leppälä,
Eeva-Maria Rintala ja
Jeanette Åbonde.

Du kan även fråga på svenska.

Voit esittää kysymyksiä
nimimerkillä verkkosivuiltamme
www.europadonna.fi/rinnakkain
tai sähköpostitse
ammattilaiset@europadonna.fi